

**BALTIJOS APLINKOS
FORUMO**

VEIKLOS ATASKAITA 2020

SAUGOME GAMTĄ DRAUGE SU ŽMONĖMIS

WWW.BEF.LT

TURINYS

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI	1
LIFE Magni Ducatus Acrola	2
Naturalit	6
Uniseco	9
Waterdrive	10
Gazelife	11
LIFE Fit for REACH	12
NonHazCity2	14
SustAgr	15
LIFE Ask REACH	16
CO2 Baltarusijoje	16
Visi 2020 m. įgyvendinti projektai	17
PASLAUGOS	21
KITOS INICIATYVOS	23
PARAMA IR SAVANORYSTĖ	31
POVEIKIS APLINKAI	33
FINANSINĖ ATASKAITA	36
KOLEKTYVO AKIMIRKOS	40

ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

MELDINĖS NENDRINUKĖS APSAUGA (LIFE MAGNI DUCATUS ACROLA)

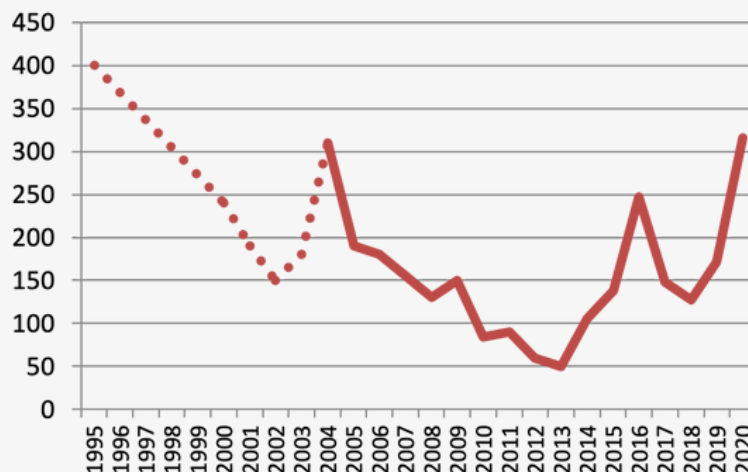
2016-2023
LIETUVOJE IR
BALTARUSIJOJE
WWW.MELDINE.LT

Šie metai meldinėms nendrinukėms Lietuvoje buvo labai geri. Labiausiai džiugino jų gausa mūsų šalyje. Gamtininkai 2020 m. užfiksavo rekordinę šių retų paukščių populiaciją – 316 giedančių patinų. Tai yra didžiausias paukščių skaičius nuo tada kai buvo pradėti sistemingi šios rūšies tyrimai. Lyginant su praėjusiais metais, nacionalinė meldinės nendrinukės populiacija padidėjo beveik 84 proc.

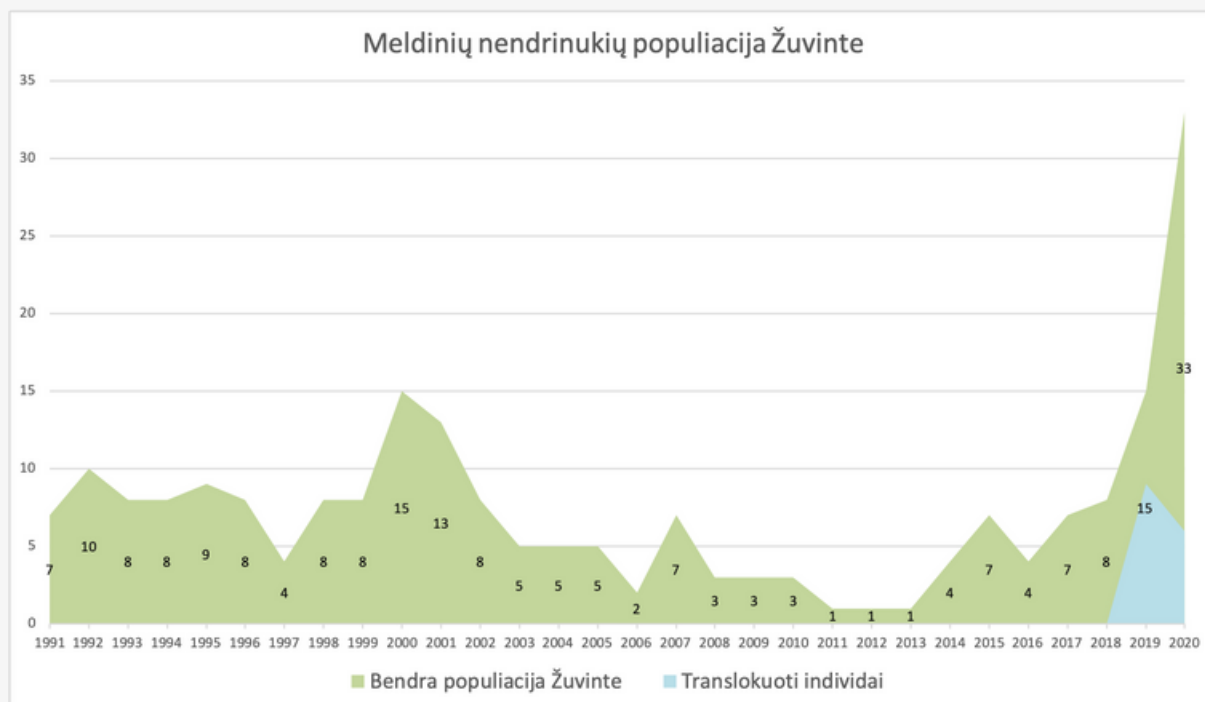

*Šiame trumpame video
filmuke apžvelgiami pirmieji
meldinių nendrinukių
perkėlimo rezultatai*

Džiugina ir tai, kad absoliuti dauguma paukščių (86 proc.) renkasi teritorijas, deklaruotas specialioms agrarinės aplinkosaugos priemonėms – meldinės nendrinukės priemonėms „Esktensyvus šlapynių tvarkymas“ ar „Specifinių pievų tvarkymas“. Alkos polderyje, kur šiemet rasta daugiausiai paukščių, praktiškai visi paukščiai (99, 3 proc.) rinkosi agrarinės aplinkosaugos priemonių plotus. Šie rezultatai – tai įrodymas, kad gamtininkų ir ūkininkų bendros pastangos saugoti šį ypatingą paukštį ir jo namus atsiperka. Norisi dar ir dar kartą už tai padėkoti ūkininkams.

Žuvinto biosferos rezervate šiemet rasti 33 giedantys patinai. Tai yra taip pat istoriškai gausiausia šių retų paukščių populiacija šioje saugomoje teritorijoje. Ryškesnis populiacijos gausėjimas prasidėjo po sėkmingai 2018-2019 m. atlikto meldinių nendrinukių perkėlimo (translokacijos) iš Baltarusios į Lietuvą. Perkėlimo sėkmę ir šiemet liudijo į Žuvintą grįžusių perkeltų paukščių skaičius. Šiemet rasti grįžę 7 (14 %) prieš metus čia perkelti paukščiai ir dar trys 2018 metais atvežti paukščiai. Tai reiškia, kad pastarieji į Žuvintą grįžo jau antrus metus iš eilės. Tai yra didelis pasiekimas, kuriuo toliau seks mūsų užsienio kolegos.

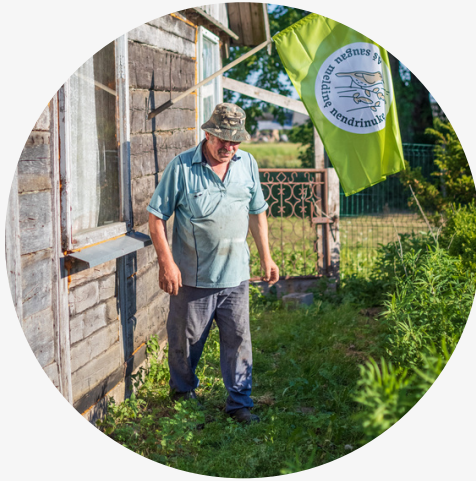

Taip pat norėtusi pasidžiaugti gamtininkų Lietuvos-Baltarusios pasienyje atrasta nauja meldinių nendrinukių buveine. Tai suteikia vilties, kad meldinės nendrinukės sugrįš ir į Aukštaitiją.

Plačiau skaitykite čia.

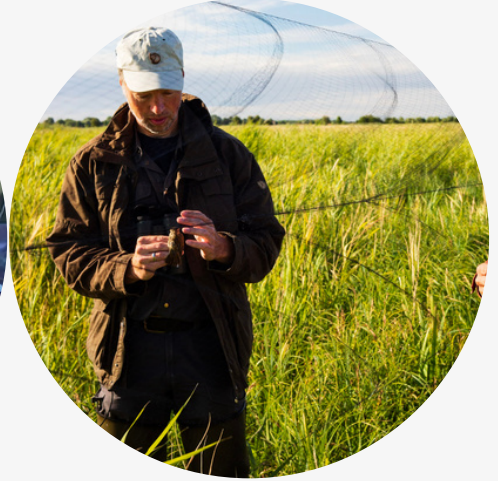
Pasidžiaugus situacija Lietuvoje, svarbu paminėti ir ne itin geras žinias apie situaciją kitose šalyse. Šiemet buvo ypatingai sausas pavasaris ir meldinių nendrinukių buveines daugelyje Europos šalių naikino nekontroliuojami gaisrai. Ugnis pasiglemžė apie 6000 ha Bebras (Biebžos) pelkės – svarbiausios meldinės nendrinukės perimvietės Lenkijoje. Baltarusioje gaisrai suniokojo apie 3000 ha sparnuočio buveinių. Dar didesni nuostoliai Baltarusioje nepatirti dėl mūsų projekto indėlio. Gaisrų pavyko išvengti svarbiausioje pasaulyje meldinių nendrinukių buveinėje – Zvaniec plekėje, nes gamtininkai panaudojo projekto metu įrengtą vandens reguliavimo sistemą, kuri maitino pelkę taip trūkstamu vandeniu. Ukrainoje tikslus gaisro suniokotas plotas nežinomas, bet ornitologai pranešė, kad ir ten nukentėjo nemaži buveinių plotai.

Simboliniu meldinių nendrinukių
vėlių iškėlimu pažymėjome
Vaikų gynimo dieną

Tapome pirmuoju lietuvišku projektu,
patekusi į tarptautinių „Natura 2000“
apdovanojimų finalininkų gretas

Paaiškėjo daugiau nei dvejus
metus trukusio tarptautinio
mokslinio tyrimo rezultatai

Gali būti, jog dalis meldinių nendrinukių atskiro į Nemuno delta, Žuvintą, apleidę gaisrų suniokotas buveines. Tai paaiškės vykdant ilgesnius tyrimus, stebint rūšies skaitlingumą ateinančiais metais. Jei ši hipotezė pasitvirtins, tai irgi bus labai gera ir vilties suteikianti žinia – vadinasi paukščiai gali perskristi gana tolimus atstumus ieškodami sau tinkamų buveinių. Tačiau tuo pačiu tokie perskridimai parodytų, jog tinkamų buveinių nendrinukėms reikia ieškoti perskrendant net kelis šimtus kilometrų. O tai dar kartą patvirtintų, jog mūsų saugomos meldinių nendrinukių perimvietės yra ypatingai svarbios.

Taip pat smagu pasidžiaugti, kad mūsų projekto rezultatai pripažįstami įvairiuose apdovanojimuose. Didžiuojamės, kad meldinės nendrinukės apsaugos projektas šiemet pateko tarp geriausių Europos gamtosaugos iniciatyvų. Jis tapo pirmu lietuvišku projektu, patekusi į tarptautinių „Natura 2000“ apdovanojimų finalininkų gretas. Projektas pretendavo į geriausio titulą kategorijoje, kuri akcentuoja projekto naudą vietos bendruomenei – jos socialiniam ir ekonominiam gerbūviui. Nors galiausiai nugalėjo piemenavimo skatinimo projektas iš Ispanijos, labai džiaugiamės šiuo įvertinimu.

Apdovanojimuose pastebėta buvo ir kita šio projekto veikla – mūsų sukurta žaidimų apie gamtą platforma vaikams gamtosreindzeris.lt. Jaunųjų gamtos reindžerių platforma tapo finalininke skaitmeninių sprendimų konkurse „Naujasis knygnešys 2020“ ir gavo specialų paskatinimo prizą.

Taip pat smagu, kad mūsų pasiekimais kaip niekad gausiai šiomet dalinosi Europos Komisija.

Šiemet tradiciškai lankėme ūkininkus, kurių laukuose meldinės nendrinukės peri. Simboliniu meldinių nendrinukių vėlių iškėlimu pažymėjome Vaikų gynimo dieną.

Šiemet taip pat buvo tęsiami buveinių atkūrimo darbai tiek Lietuvoje, tiek Baltarusijoje. Lietuvoje – Kliošių kraštovaizdžio draustinyje (Tyruose), Žuvinto biosferos rezervate ir Apvardų ežero apylinkėse vyko krūmų ir nendrių šalinimas. Šyšos polderyje buvo baigtas įrengti vandens reguliavimo šliuzas. Baltarusijoje, Servieč ir Zvaniec pelkėse šienautos nendrės (300 ha ir 500 ha teritorijose atitinkamai), atkurtas vandens lygis. Zvaniec pelkėje šiemet taip pat baigėme įrengti pažintinį taką, kuriame – daugybė interaktyvių elementų. Gaila, kad dėl pandemijos, tako atidarymą teko nukelti. Tuo tarpu Dokudovskoe pelkėje (73 ha teritorijoje) pradėjome išbandyti naują technologiją – viksvų sėjimą eksploatuotame durpyne. Šiuos darbus tęsime kitais metais.

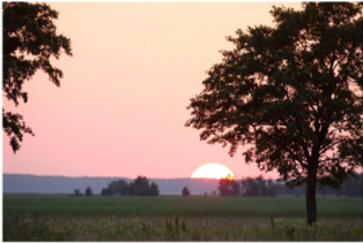
2020 m. paaiškėjo daugiau nei dvejus metus trukusio tarptautinio mokslinio tyrimo rezultatai, kurio metu nustatyta, jog lietuviškos meldinės nendrinukės žiemoja toliau nei manyta – Senegale pailsi, bet traukia gilyn į Afriką ir įsikuria Malyje. Šie maži, ne daugiau kaip šaukštelis cukraus sveriantys, paukšteliai nuskrenda 7000-8000 km į vieną pusę, o pavasarį grįžta į savo gimtinę.

Plačiau apie tai čia.

2020 m. taip pat žengėme pirmyn plėtodami biomasės perdirbimo cecho veiklą Drevernoje. Šiais metais galiausiai pavyko išstbulinti patį gamybos procesą taip, kad sugebėtume gauti aukščiausios kokybės granules. Tiekėme granules nuolatiniam klientui į Skandinaviją, išsiuntėme bandomąsias partijas į kitas Europos šalis, granulių pardavėme ir Lietuvoje. Kaip ir kasmet, biomasę granulėms gaminti surinkome iš ūkininkų, savo laukuose saugančių meldinę nendrinukę.

ŠIEMET IŠLEIDOME LEIDINĮ APIE MELDINIŲ NENDRINIŲ KLAUSYMĄ. TAD KVIEČIAME ATRASTI LAIKO, ATVYKTI Į NEMUNO DELTA IR PASIDŽIAUGTI NUOSTABIOMIS MELDINĖS NENDRINUKĖS GIESMĖMIS.

Aplankyk paukščių rojų Nemuno deltą ir jo garsenybę – meldinę nendrinukę

Gamtos oazė, kur gyvenimo ritmą diktuoja vanduo, toli nuo masinių turizmo taškų, kupina paukščių klegesio, gyvybe alsuojančių šlapynių, tilių tiliukų, rėkomos žuvies kvapo, įdomių lietuviškų tradicijų. Tokia ji – neatrastoji Nemuno delta. Kviečiame ją aplankyti ir susipažinti su krašto garsenybe – retu paukščiu, kuriuo pasigirti gali tik 4 pasaulio valstybės – meldinė nendrinukė.

Vakarinė palintis su meldine nendrinuke

Meldinė nendrinukė yra labai romantiškas paukštis. Geriausia jos klausyti saulei leidžiantis. Tada kiti paukščiai nutyla, o meldinių nendrinukių patinėliai užsilpę ant aukštesnio stiebo garsiai plešia savo trešį. Nors retais giesmininkas pakankamai drąsus, nereikėtų pamiršti, jog tai – globaliai saugoma rūšis, todėl jos klausyti ar ją stebėti reikėtų jos netrikdant – nuo teritorijose esančių kelių, nebrendant gilyn į pievą.

Romantiškas vakarų nepamirškite:

- Apsiaugos nuo vabzdžių. Jei aplink save pamatysite tautą įvairiausių vabzdžių, pasidžiaukite – teritorijoje apstu maisto meldinėms nendrinukėms ir kitiems paukščiams.
- Patogios avalynės arba turistinės kėdės ir pledo. Jei ketinate tiesiog mėgautis ramybe, avalyne galite nesirūpinti – patogiai įsikurkite ir gerkite į save pamario garsus, kvapus ir vaizdus. Jei ketinate pasivaikščioti – pasirūpinkite patogią avalynę, nes asfaltuotų kelių čia mažai.
- Termoso su mėgstamu gėrimu, užkandžių. Potyį visada sustiprins laimingas skrandis.

Meditaga parengta įgyvendinant projektą „Meldinė nendrinukė: tinkamų kertiųjų būrelių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikį jos apsaugą Lietuvoje“ (GRE MAGNICHUSUKAUKROK) ir LIFE13 NAT/LV/000204, iš finansuojama Europos Sąjungos LIFE programa, Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija ir projekto partneriai. Svetainė: www.meldine.lt

NATURALIT - NATURA 2000 TINKLO VALDYMO OPTIMIZAVIMAS LIETUVOJE (LIFE IP PAF-NATURALIT)

2018-2027 LIETUVOJE
WWW.NATURALIT.LT

Pirmoji į rezultatą orientuota agrarinės aplinkosaugos priemonė

2020 m. pristatėme pirmąją novatorišką į rezultatą orientuotą agrarinės aplinkosaugos priemonę, skirtą išsaugoti gausiai žydinčias natūralias pievas. Dvidešimt septyni ūkininkai bus pirmaisiais, kurie savo valdomuose beveik trijuose šimtuose hektarų išbandys šią naują priemonę, paremtą geriausia Europos agrarinės aplinkosaugos patirtimi.

Šios priemonės išskirtinumas yra tai, jog ūkininkai bus skatinami ne už nustatytų reikalavimų įvykdymą (pavyzdžiui, šienavimą po liepos 15 d.), o už pasiektus rezultatus – t.y. pagerintą gamtinę būklę. Atrinkti ūkininkai gaus indikatorinių rūšių sąrašą, pagal kurį patys vertins, kaip kinta jų pievų gamtinė įvairovė. Vertinimą atliks ir botanikai. Jei ši priemonė pasiteisins, ateityje ji bus tęsiama ir joje galės dalyvauti platesnis ratas ūkininkų.

Festivaliai gamtoje

Labai gaila, bet 2020 m. dėl COVID-19 neįvyko trys mūsų organizuojami festivaliai gamtoje – „Vidur girių“, „Vidur ežerų“ ir „Miško burtai“. Tikimės, kad kitais metais ir vėl susitikime gamtoje.

Gyvūlininkystė saugomose teritorijose

„Naturalit“ projekte, siekiant paskatinti gyvūlininkystę saugomose teritorijose ir taip išlaikyti vertingas atviras buveines buvo intensyviai dirbama tiek su vietiniais ūkininkais, tiek su sklypų savininkais, kuriuose numatytos gamtotvarkinės priemonės. Metų pradžioje buvo surengtas verslumo ir rinkodaros seminaras Aukštaitijos ir Dzūkijos nacionalinių parkų ūkininkams.

Birželio 2 d. Aukštaitijoje moderniai atgijo karvių plukdymo tradicija – dešimt Angus galvijų specialiai pagamintu plaustu buvo nuplukdyti į Pabiržės pusiasalį, kur praleido visą vasarą gandydamiesi ir tokiu būdu padėdami atkurti vertingas EB svarbos pievų ir miškapievių buveines. Taip pat kitose projekto teritorijose, Ginučių ažuolyne bei Grūdų upės slėnyje, buvo aktyviai bendraujama su sklypų savininkais, siekiant dalį jų išpirkti ar pasirašyti bendradarbiavimo sutartis dėl gamtotvarkos darbų vykdymo.

Saugomų teritorijų produkto ženklas

Rinkitės produktus ir paslaugas iš saugomų teritorijų!

Siekdami padėti mažam vietiniam verslui saugomose teritorijose, mes toliau plėtojome saugomų teritorijų produkto ženklą, jį viešiname ir dirbome su šį ženklą turinčiais produktų gamintojais ir paslaugų teikėjais. 2020 m. kartu su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba parengėme supaprastintą ženklo suteikimo tvarką. Tikime, kad tai sumažins biurokratiją ir padidins vietinių norą sertifikuoti savo gaminius saugomų teritorijų produkto ženkliui.

2020 m. organizavome du seminarus Saugomų teritorijų produkto ženklą turintiems smulkiesiems verslininkams. Abiejuose seminaruose gilinome žinias rinkodaros srityse, tačiau taip pat diskutavome apie aplinkai draugiško verslo subtilybes, ieškojome partnerystės galimybių, dalinomės gerąja patirtimi, kol dar buvo galimybė – lankėme vieni kitus. Ženklo turėtojams taip pat pagaminome suvenyrus, kurie padės jiems viešinti savo produkciją ir patį ženklą – prijuostas, vėliavas ir pažymėjimus.

2020 m. dar intensyviau dirbome su šio ženklo viešinimu. Galiausiai baigėme rinkti ir į gamtoje.org svetainę sudėjome informaciją apie visus 177 sertifikuotus ženklo tiekėjus. Kviečiame rinktis unikalius produktus! Publikavimas šioje svetainėje itin didelės naudos duos tiems tiekėjams, kurie iki šiol internetinėje erdvėje iš vis nebuvo aptinkami. Taip pat su savanorės Godos pagalba baigėme rengti leidinį-katalogą, kuriame taip pat sudėti visi ženklo turėtojai ir jų produktai bei paslaugos. Dabar surasti viską vienoje vietoje bus itin paprasta. Šiemet taip pat organizavome dvi temines viešinimo akcijas – Vėlinių ir Kalėdų metu. Džiugu, kad jos susilaukė nemažai žiniasklaidos ir visuomenės dėmesio. Šiemet taip pat sukūrėme net tris video reportažus su išsamiais straipsniais apie tris išskirtines istorijas iš skirtingų saugomų teritorijų. Peržiūrėkite jas – tikra įkvėpimo ir pozityvumo bomba!

Savo krašto pašaukti etnografinę sodybą įkūrė gudiškoje Dzūkijoje – Dieveniškėse

03/11/2020 | Rita G. | Istorijos

Žvelgiant į Lietuvos žemėlapij ne vienam akis užkliūva už unikaliuos kilpos – žemės lopinėlio, tarsi dirbtinai atręžto nuo Baltarusijos ir priskirto Lietuvai. Tai – Dieveniškės ... [read more](#)

Saugomoje teritorijoje verslą pradėjęs vilnietis: pabuvęs čia norisi eiliuoti

09/09/2020 | Rita G. | Istorijos

Buvusių vilniečių Mindaugo ir Vitos Balčiūnų šeima jau ketvirtus metus gyvena greta Anykščių regioninio parko esančiame Padvarninkų kaime. Verslą ir vadybą studijavęs, daugiau nei 20 ... [read more](#)

Ūkis Žemaitijoje: seserų ir kaimynų bendrystėje gimstantys ekologiški produktai ir paslaugos

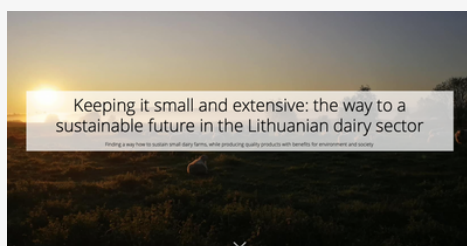
05/08/2020 | Rita G. | Istorijos

Žemaitijos nacionaliniame parke, Visvainių kaime, kiek atokiau nuo poilsiautojų itin mėgiamo Platelių ežero, yra įsikūręs nedidelis šeimos verslas – ekologinis – biodinaminis ūkis „Miško sodai“. ... [read more](#)

UNISECO - AGROEKOLOGINIŲ ŽEMĖS ŪKIO SISTEMŲ TVARUMO PAŽINIMAS IR GERINIMAS EUROPOS SĄJUNGOJE

2018-2021 LIETUVOJE
IR 16 EUROPOS ŠALIŲ
WWW.UNISECO-PROJECT.EU

*Projekto rezultatus apibendrinome
projekto istorijoje*

Tai tarptautinis mokslinės programos HORIZON 2020 projektas, vykdomas kartu su partneriais iš 16 Europos šalių. Šio projekto pagrindinis tikslas - sustiprinti Europos Sąjungos ūkininkavimo tvarumą, remiantis agroekologinio ūkininkavimo strategijomis. Lietuvoje šio tikslo siekiame tirdami, kaip pieno ir sūrio ūkiams išlaikyti ekstensyvią ganymo praktiką, tačiau išlikti konkurencingiems rinkoje, neintensyvinant ūkininkavimo praktikos.

Šiais metais siekdami šio tikslo, dalyvavome Vytauto Didžiojo Universiteto Žemės ūkio akademijoje organizuotame renginyje „Miestas be pesticidų“. Renginyje diskutavome apie agroekologiją ir pilietines iniciatyvas.

Taip pat bendradarbiaujant su projekto patariamąja grupe ir kitomis suinteresuotomis šalimis tęsėme mūsų tyrimo problemos analizę ir diskutavome apie agroekologijos strategiją, kuri paskatintų ūkius taikyti agroekologines praktikas. Susitikimų metu aptarėme ir šiuo metu taikomas politines ir rinkos priemones bei jų efektyvumą, skatinant agroekologijos plėtrą. Remiantis šiomis diskusijomis pasiūlėme ir kelias novatoriškas priemones ir įtraukiant suinteresuotas šalis vertinome ir diskutavome, kokios priemonės efektyviausiai skatintų ūkius taikyti agroekologines praktikas, mažinti savo neigiamą poveikį aplinkai ir kurti viešąsias gėrybes.

Šio projekto metu taip pat tęsėme komunikaciją apie projekto problematiką, eigą ir pasiektus rezultatus socialiniuose tinkluose bei UNISECO projekto naujienlaiškiuose.

WATERDRIVE - KAIMO PLĖTRA IR VANDENS APSAUGA BALTIJOS JŪROS REGIONE

2019-2024 LIETUVOJE
IR 19 ŠALIŲ
PARTNERIŲ
WWW.WATER-DRIVE.EU

Apie mūsų veiklas taip pat rašėme projekto naujienlaiškiuose

WATERDRIVE tai tarptautinės INTERREG Baltijos jūros programos projektas, kurį Baltijos aplinkos forumas įgyvendina kartu su 19 partnerių iš 9 Baltijos jūros regiono šalių.

Projekto pagrindinis tikslas – gerinti vandens išteklių valdymo praktiką Baltijos jūros regione, skatinat bendradarbiavimą tarp vietos valdžios, kaimo bendruomenių ir kitų suinteresuotųjų šalių. Taip siekiama sumažinti ypač dėl ūkinės veiklos į vandens telkinius patenkančių maisto medžiagų kiekį, dėl kurių vyksta eutrofikacijos procesai, kenčia vandens telkinių kokybė ir vandens ekosistemos. Lietuvoje Baltijos aplinkos forumas siekia skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą mažinant taršą Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje ir jo apylinkėse.

Šiais metais buvo toliau vykdomi susitikimai ir konsultacijos su įvairiomis suinteresuotomis šalimis bei ekspertais, bendraujama su Dovinės baseino savivaldybėmis, Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų atstovais. Taip pat vyko susitikimas su ūkininkais, ūkininkaujančiais Dovinės upės baseine. Susitikimo metu diskutavome apie vandens taršą iš žemės ūkio bei agrarinės aplinkosaugos priemonės, padedančias ūkininkams mažinti savo poveikį vandens telkiniams.

Visus metus vykdėme vandens kokybės matavimus Dovinės baseine, aktyviai ieškojome būdų mažinti vandens taršą, gerinti vandens valdymą ir užtikrinti Žuvinto biosferos rezervato apsaugą. **Plačiau skaitykite čia.**

GRAZELIFE - EKOSISTEMINIŲ PASLAUGŲ, BIOĮVAIROVĖS IR KRAŠTOVAIZDŽIO GERINIMAS GANANT GYVULIUS

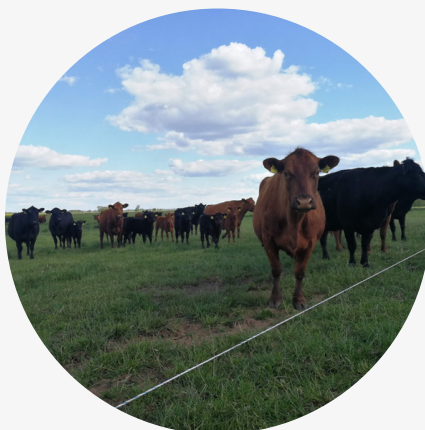

**2019-2021 LIETUVOJE
IR 5 ŠALYSE
PARTNERĖSE
WWW.GRAZELIFE.COM**

GRAZELIFE tai LIFE programos parengiamasis projektas, kurio pagrindinis tikslas pagerinti sąlygas naminių, laukinių ir pusiau laukinių gyvulių ganymui, tam, kad būtų sumažinta gaisro rizika, palaikoma ekosistemų sveikata, pagerintas prisitaikymas prie klimato kaitos, gerinama ekosisteminių paslaugų ir bioįvairovės būklė bei sumažinti konfliktai tarp žmonių ir laukinės gamtos.

Šiais metais toliau bendravome su intensyviai ir ekstensyviai ganančiais bei šienaujančiais ūkininkais ir rinkome informaciją apie jų tvarkomas teritorijas skirtinguose dirvožemių tipuose. Taip pat buvo svarbu ir įdomu išgirsti su ganymu ir šienavimu susijusių ūkininkų patirtį. Taip pat kalbinome įvairių sričių ekspertus apie skirtingų pievų tvarkymo būdų poveikį bioįvairovei ir Kaimo plėtros programos priemonių efektyvumą.

Pasitelkdami palydovines nuotraukas analizavome augalijos struktūrą. Vėliau aplankėme ūkininkų ganomas pievas ir rinkome duomenis apie augalijos įvairovę.

LIFE FIT FOR REACH - PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ PAKEITIMO ĮGYVENDINIMAS LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS MAŽOSE/VIDUTINĖSE IR PRAMONĖS ĮMONĖSE

**2015-2020
LIETUVOJE,
LATVIJOJE, ESTIJOJE
WWW.FITREACH.EU/LI**

2020 m. baigėsi projektas „LIFE Fit for REACH“, kuris buvo bendrai finansuojamas Europos aplinkos LIFE programos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybių bei 15 projekto partnerių. Įgyvendinome daug sėkmingų pavojingų cheminių medžiagų pakeitimų, sumažinome tokių medžiagų naudojimą ir sukūrėme puikias prielaidas Baltijos regiono įmonėms savarankiškai įgyvendinti cheminių medžiagų pakeitimus pasinaudojant projekto sukurtais rezultatais. Šio išsamaus ir didelio projekto metu parengėme daug naudingų ataskaitų, leidinių ir informacinės medžiagos. Visą projekto metu išleistą medžiagą rasite projekto puslapyje.

Pagalba įmonėms

Nuo pat projekto pradžios projekte dalyvavo šešios įmonės iš skirtingų pramonės šakų iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Beveik visos jos – vienos iš rinkos lyderių savo sektoriuose. Įmonės prisijungė prie projekto, turėdamos ambicingus tikslus sumažinti pavojingų medžiagų naudojimą ir emisijas. Kiekviena įmonė su projekto specialistų pagalba savarankiškai ieškojo sprendimų, kadangi gamybos procesai ir naudojamos medžiagos labai skyrėsi. Cheminių medžiagų pakeitimų paieškos užtruko iki pat projekto pabaigos, kadangi buvo ieškoma tinkamiausių alternatyvų, vėliau jos testuojamos ir diegiamos į gamybą.

Či galite susipažinti su išsamia projekto ataskaita visuomenei

Daugiau nei 80 įmonių Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje gavo projekto ekspertų konsultacijas aktualiomis cheminių medžiagų valdymo temomis. Jie taip pat sulaukė ekspertų pagalbos įvairiais cheminių medžiagų rizikos valdymo klausimais, pvz., rengiant ar tobulinant cheminių medžiagų inventorių, dėl saugos duomenų lapų kokybės ir pan. Bendradarbiavimo metu įgytos žinios leis įmonėms ne tik efektyviau pirkti, tvarkyti ir naudoti pavojingas chemines medžiagas naudojantis sukurtais įrankiais, bet ir užtikrinti saugesnę darbo aplinką savo darbuotojams. Be to, kai kurios įmonės gavo finansinę paramą pavojingoms medžiagoms išgyvendinti, pakeisti ar sumažinti jų naudojamus kiekius.

Siekiant didinti įmonių informuotumą apie žaliuosius pirkimus, ekologinius ženklus, aplinkosauginius teiginius ir tinkamą jų naudojimą, minėti klausimai buvo įtraukti į daugumos susitikimų su įmonėmis ir cheminių medžiagų valdymo seminarų darbotvarkę

Bendradarbiavimas ir dalinimasis patirtimi

Bendradarbiavimas su skirtingomis suinteresuotųjų šalių grupėmis buvo neatsiejama viso projekto dalis ir lėmė jo sėkmę. Tai akivaizdu ne tik iš projekto komandos, susidedančios iš NVO, įmonių, valstybės institucijų, universitetų, mokslinių tyrimų organizacijų, įmonių, bet ir iš įvairių suinteresuotųjų šalių aktyvaus įsitraukimo į diskusijose viso projekto metu.

Apskritojo stalo susitikimų ir tarptautinių renginių metu mūsų ekspertai aptarė įvairias projekto iššūkius ir rezultatus su beveik 400 verslo sektoriaus, valstybės institucijų, taip pat nacionalinių ir tarptautinių tiek valstybinių, tiek ir nevyriausybinių organizacijų atstovais.

Glaudus bendradarbiavimas su chemines medžiagas naudojančiomis įmonėmis padėjo parengti svarbias išvadas, kurios pateiktos nacionalinės politikos formuotojams ir tikimės, padės efektyviau užtikrinti teisės aktų įgyvendinimą. Dvylika nacionalinių ir trys tarptautiniai renginiai buvo skirti bendradarbiavimui su sprendimų priėmėjais ir kompetentingomis institucijomis, dirbančiomis įvairiais REACH įgyvendinimo aspektais.

Po penkerių projekto metų ekspertai suformulavo išsamias rekomendacijas dėl teisės aktų laikymosi bei cheminių medžiagų rizikos valdymo ir kompetencijų tobulinimo. Šias rekomendacijas galima rasti mūsų projekto svetainėje.

Projekto komanda suorganizavo seminarus ir mokymus daugiau nei 3000 įmonių atstovų, siekdama skatinti pakeitimus ir pagerinti cheminių medžiagų rizikos valdymą. Dalis įgyvendintų atvejų buvo paviešinti, kad įkvėptų kitas įmones. Kai kurie mokymai buvo surengti bendradarbiaujant su verslo asociacijomis, siekiant padidinti projekto žinomumą.

Siekiant pasidalinti projekto patirtimi apie pakeitimų įgyvendinimą įmonėse keli pakeitimo atvejai bus išsamiai aprašyti ir paskelbti tarptautiniame pakeitimo palaikymo portale Subsportplus, kuris prieinamas visoje Europoje. Tai dar labiau įprasmina mūsų nuveiktą darbą, kai siekiama, kad kuo daugiau įmonių pakeistų pavojingas medžiagas saugesnėmis alternatyvomis, veiktų atsakingiau ir darniau.

**PROJEKTO METU IŠLEISTA
GAUSYBĖ LEIDINIŲ
(WWW.FITREACH.EU/LT).
TARP JŲ IR ŽAISMINGA
KOMIKSŲ KNYGELĖ
„PAVOJINGŲ CHEMINIŲ
MEDŽIAGŲ VALDYMAS -
NIEKO BAISAUŠ“**

NONHAZCITY 2 - NONHAZCITY PATIRTIES PRITAIKYMAS MIESTUOSE: PRIVAČIŲ IR PROFESIONALIŲ NAUDOTOJŲ GEBĖJIMŲ STIPRINIMAS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ NAUDOJIMO MAŽINIME IR RIZIKOS VALDYME

**2019-2021 LIETUVOJE,
IR ŠALYSE
PARTNERĖSE
WWW.PAGALVOK.LT**

Projekto metu siekiama sukauptą patirtį paskleisti plačiau ir įtraukti įvairias šalių savivaldybes.

Šiais metais pradėta kurti internetinė mokymų platforma, kurioj savivaldybių bei kitų perkančiųjų organizacijų specialistai galės savarankiškai įgyti žinių apie atsakingą cheminių medžiagų valdymą ir vykdyti žaliuosius viešuosius pirkimus.

Informacinė medžiaga

„NonHazCity2“ metu tęsiama visuomenę informuojanti veikla. Įvairūs straipsniai nuolatos papildo svetainę www.pagalvok.lt. Ji 2020 m. buvo atnaujinta ir tapo dar patogesne lankytojams. Aktyviai informacija dalinamasi FB puslapyje „Pagalvok, kai perki“. Per šiuos metus taip pat pristatėme ir naują išsamų leidinį apie plastiką ir jo žalą. Taip pat pradėjome ruošti kitąmet pasirodysiantį specialų namų gidą, kuris padės identifikuoti ir atsisakyti pavojingų cheminių medžiagų namuose.

Antra vieta projektų konkurse

Šiomet projektas sulaukė ir tarptautinio dėmesio. Jis buvo nominuotas „Interreg“ 30-mečio projektų konkurse“. Projektas „NonHazCity“ tapo konkurso finalininku ir galų gale užėmė antrąją vietą.

*Či galite susipažinti su išsamiu
leidiniu apie plastiką*

SUSTAGR - DARNUS IR SVEIKAS ŪKININKAVIMAS

2019-2020 LIETUVOJE IR ŠALYSE PARTNERĖSE

Ūkininkavimo produkcija – neatsiejama kiekvienos šalies. Daugybę metų ūkinėje veikloje naudojami pesticidai kelia didžią nerimą visose Europos šalyse, tarp jų – ir Lietuvoje. VDU Žemės ūkio akademijoje pristatyta fotografijų paroda – „Miestas be pesticidų“. Tai vaizdinis pasakojimas apie pirmąjį pasaulyje miestą visiškai atsisakiusį pesticidų, kuris, tikimasi, taps pavyzdžiu ir Lietuvai.

Paroda pristatyta įgyvendinant projektą „SustAgr“, kuriuo siekiama pradėti glaudesnę Baltijos šalių ir Šiaurės šalių nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, stiprinant NVO balsą ir pabrėžiant tvarų ūkininkavimą bei atsakingą požiūrį į pesticidų naudojimą, siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką. Parodos demonstravimą rėmė Šiaurės ministrų tarybos biuras Latvijoje.

Projekto įgyvendinimo metu taip pat organizuotos dirbtuvės, kuriose pasidalinta požiūriu ir pesticidų naudojimo situaciją bendradarbiaujančiose šalyse. Taip pat paruošta informacija ūkininkams bei kitiems suinteresuotiems asmenims apie jų teisę ir pareigą saugoti aplinką ir žmonių sveikatą.

LIFE ASKREACH - VARTOTOJŲ ĮGALINIMAS NAUDOTIS REACH TEISE GAUTI INFORMACIJĄ APIE CHEMINES MEDŽIAGAS GAMINIUOSE PASITELKIANT IT PRIEMONES

**2017-2022 LIETUVOJE
IR ŠALYSE
PARTNERĖSE
WWW.ASKREACH.EU**

Keturiolikoje ES šalių, LIFE projekto partnerių pradėjo veikti speciali skenavimo programėlė „Scan4Chem“. Kuri padeda išsiaiškinti ar gaminiuose yra labai didelį susirūpinimą keliančių medžiagų. Ši programėlė išversta ir į lietuvių kalbą, ji taip pat išbandoma ir Lietuvoje. Šiuo metu kaupiama ir pildoma duomenų bazė. Didžiulį indėlį į programėlės sėkmę gali inešti ir vartotojai tiesiog skanuodami gaminių brūkšninius kodus ir siųsdami užklausas prekių pardavėjams ir gamintojams.

Programėlė lietuvių kalba prieinama visiems „App Store“ ir „Google Play“ naudotojams. Tereikia parsisiųsti „Scan4Chem“ programėlę ir skenuoti, skenuoti, skenuoti. Jei skenuojamo daikto duomenų bazėje dar nėra – vos keliais paspaudimais galima užpildyti užklausą gamintojui bei tiekėjui. Jie, remiantis ES eisis aktais (REACH reglamento 33 st raipsniu), privalės jums atsakyti, jei pavojingų medžiagų jame.

Tikimasi, kad tiek su vartotojų, tiek su įmonių pagalba, programėlės duomenų bazė įtrauks didžiąją dalį rinkos ir taps puikiu tausojančio vartojimo įrankiu, kuris paskatins įmones peržiūrėti savo asortimentą ir išsiaiškinti su tiekėjais, ar gaminiuose yra labai didelį susirūpinimą keliančių medžiagų. Kitąmet startuos intensyvesnis darbas su įmonėmis – jos bus kviečiamos prisijungti prie šios iniciatyvos ir aktyviai dalyvauti duomenų bazės kūrimu.

SUPRASTI, MATUOTI IR SUMAŽINTI CO2 PĖDSAKĄ BALTARUSIJOJE

**2020-2021 LIETUVOJE
IR BALTARUSIJOJE**

Projektą vykdo Baltijos aplinkos forumas ir Baltarusijos organizacija „Ecoproject“ Partnership“. Projektu siekiama gilinti Baltarusijos jaunimo žinias apie aplinkosaugą, ypač susijusias su klimato kaita, nes šalyje vis dar trūksta į aplinkosaugą orientuotų žmonių ir aplinkos apsaugos iniciatyvų. Suorganizuoti 3 nuotoliniai seminarai visuomenei, jaunimui apie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą ir klimato kaitą. Dalyviai susipažino su klimato kaitos mažinimo galimybėmis, mokėsi pamatuoti savo poveikį ir dalinosi idėjomis kaip sumažinti savo poveikį aplinkai.

Baltijos aplinkos forumas projekto dalyviams ne tik pravedė teorinius seminarus, diskusijas, bet ir papasakojo apie savo patirtį mažinant biuro ekloginį pėdsaką, surengė virtualų turą po aplinkai draugiškai renovuotą savo biurą.

VISI 2020 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

*šiuose stulpelyje rašomas bendras visų projekte dalyvaujančių partnerių biudžetas.

Trukmė	Bendras biudžetas*	Finansuoja	Pavadinimas	Partneriai/vykdytojai	Projekto svetainė
2015-2020	4 458 762 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika, Latvijos Respublika, Estijos Respublika ir projekto partneriai	Pavojingų cheminių medžiagų pakeitimo įgyvendinimas Lietuvos, Latvijos ir Estijos mažose/vidutinėse ir pramonės įmonėse (LIFE FitForREACH)	Baltijos aplinkos forumas Estijoje (Projekto koordinatorius), Baltijos aplinkos forumas Lietuvoje, KTU Aplinkos inžinerijos institutas, Aplinkos apsaugos politikos centras, UAB Marijampolės pieno konservai, JSC Vakarų Metalgama, Baltijos aplinkos forumas Latvijoje, REACH pagalbos tarnyba Lietuvoje, REACH pagalbos tarnyba Latvijoje, REACH pagalbos tarnyba Estijoje, Hendrikson & Ko OÜ, Ecodesign competence centre, TENACHEM, Ltd., Henkel Makroflex AS, Epokate OÜ, Mayeri Industries AS	http://fitreach.eu/lt
2016-2023	4 097 038 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika ir projekto partneriai	Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje (LIFE MagniDucatusAcrola)	Baltijos aplinkos forumas (Projekto koordinatorius), Kretingos miškų urėdija, Žuvinto biosferos rezervato direkcija, Nacionalinio mokslininkų ir gamintojų susivienijimas „Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos mokslinis–praktinis gamtinių išteklių centras“	https://www.meldine.lt/
2018-2027	17 000 044 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika	NATURA 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje	Aplinkos projektų valdymo agentūra (projekto koordinatorius), Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija, Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, Žemaitijos nacionalinio parko direkcija, Baltijos aplinkos forumas, VDU žemės ūkio akademija, VĮ Valstybinių miškų urėdija	https://naturalit.lt
2018-2021	4 925 146 EUR	Europos Sąjungos H2020 programa (Nr. 773901)	Agroekologinių žemės ūkio sistemų tvarumo pažinimas ir gerinimas Europos Sąjungoje (UNISECO)	Johann Heinrich von Thünen-Institut Bundesforschungsinstitut für Ländliche Räume, Consiglio per la Ricerca in Agricoltura e l'Analisi dell' Economia Agraria,	www.uniseco-project.eu

				<p>Agricultural University of Athens, Universität für Bodenkultur Wien, The James Hutton Institute, The University Court of the University of Aberdeen, Institut Supérieur d'Agriculture Rhone Alpes, Baltijas Vides Forums, Baltijos Aplinkos Forums, Forschungsinstitut für biologischen Landbau Stiftung, Geonardo Environmental Technologies, Luonnonvarakeskus, Sverige Lantbruksuniversitet, Gestion Ambiental de Navarra, Asociatia WWF Programul Dunare Carpati Romania, Ustav Zemedelske Ekonomiky a Informaci. European Landowners Organization, Bioinstitut</p>	
2019-2021	2 711 587 EUR	<p>Europos regioninės plėtros fondas <i>Baltijos jūros regiono Interreg programa</i>, Lietuvos respublika ir projekto partneriai</p>	<p>Kaimo plėtra ir vandens apsauga Baltijos jūros regione (WATERDRIVE)</p>	<p>Švedijos žemės ūkio mokslų universitetas (SLU), Pietų Baltijos jūros vandens regionas/ Kalmaro apskrities administracinė valdyba, Švedijos Žemės ūkio valdyba, Vesterviko savivaldybė, Vāļ Baltijos Aplinkos Forums, Gamtos išteklių institutas (LUKE), Suomija, Suomijos aplinkos institutas (SYKE), Pietų Suomijos ProAgria, Suomijos lauku drenažo asociacija, Stokholmo aplinkos institutas Taline, Jelgavos Savivaldybė, Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų institutas, Sąjunga "Ūkininkų parlamentas", Žemės ūkio konsultavimo tarnyba Brvinove, Europos regioninis ekohidrologijos centras, PhenoHorizon, Šlėzvingo-Holšteino žemės ūkio, aplinkos ir kaimo vietovių valstybinė agentūra, SEGES, Baltijos jūros veiksmų grupė – BSAG, Sankt Peterburgo Šiaurės vakarų žemės ūkio ekonomikos tyrimų institutas, Sankt Peterburgo</p>	

				Federalinio agroinžinerijos mokslų centro departamentas: Žemės ūkio inžinerijos ir aplinkosaugos institutas, Gurjevsko rajono administracija	
2019-2021	833 325 EUR	Europos Sąjungos LIFE programa ir projekto partneriai	Ekosisteminių paslaugų bioįvairovės ir kraštovaizdžio gerinimas ganant gyvulius (GRAZELIFE)	Rewilding Europe (Nyderlandai), ARK Nature (Nyderlandai), La Korunjos universitetas (Ispanija), Leipcigo universitetas (Vokietija), Rewilding Ukraine (UA), Rewilding Rhodope Foundation (BG), VŠĮ Baltijos Aplinkos Forumas (LT)	
2019-2021	171 042 EUR	2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa	Aplinkosaugos srities NVO dalyvavimo viešojo valdymo procesuose stiprinimas	Asociacija "Aplinkosaugos koalicija", VŠĮ Baltijos aplinkos forumas, Gamtos apsaugos asociacija "Baltijos vilkas", Lietuvos entomologų draugija	
2019-2021	1 107 175 EUR	Europos regioninės plėtros fondas Baltijos jūros regiono Interreg programa, Lietuvos respublika ir projekto partneriai	„NonHazCity“ patirties pritaikymas miestuose: privačių ir profesionalių naudotojų gebėjimų stiprinimas cheminių medžiagų naudojimo mažinime ir rizikos valdyme (NonHazCity2)	Riga city, Baltic Environmental Forum Latvia, VŠĮ Baltijos aplinkos forumas, Gdansk Water Utilities Ltd., City of Västerås, Pärnu City Government, Baltic Environmental Forum Estonia, Baltic Environmental Forum Germany, Turku University of Applied Sciences, Association Polish Forum ISO 14000, Saint-Petersburg State University of Aerospace Instrumentation, Ecological union	http://pagalvok.lt/
2019-2020	13 110 EUR	Šiaurės Ministrų Taryba	Darnus ir sveikas ūkininkavimas (SustAgr)	Ecodesign Competence Centre (LV), The Danish Ecological Council (DK), Estonian Green Movement (EE), VŠĮ Baltijos aplinkos forumas (LT)	
2020-2021	56 789 EUR	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa	Suprasti, matuoti ir sumažinti CO2 pėdsaką Baltarusijoje	VŠĮ Baltijos aplinkos forumas (LT) ir „Ecoproject“ Partnership“ (BY)	

	*atkreipiame dėmesį, kad šiame stulpelyje rašomas bendras visų projekte dalyvsujančių partnerių biudžetas				
--	---	--	--	--	--

PASLAUGOS

PASLAUGOS VISUOMENEI, VERSLUI IR VALSTYBĖS INSTITUCIJOMS

Žalieji pirkimai. Šiais metais baigėme Žaliųjų pirkimų seminarų ciklą valstybinėms ir savivaldybių institucijoms. Mokymai sulaukė didžiulio susidomėjimo. Taip pat aktyviai dalyvavome Žaliųjų pirkimų politikos formavime.

Tarptautinės konsultacijos. Šiomet toliau konsultavome Albanijoje veikiančias institucijas ir organizacijas dėl gamtos apsaugos sektoriaus pritaikymo ES aplinkosaugos politikai.

Konsultaciniai seminarai. Vedėme įvairius konsultacinius seminarus. Pavyzdžiui, apie cheminių medžiagų valdymą Autogamintojų ir importuotojų asociacijos nariams; apie tvarumą UAB „Orkla Care“ darbuotojams bei „Telia Global Service Lithuania“ ir pan. Su mokslo bendruomene ir nevyriausybinį organizacijų atstovais diskutavome apie Baltijos jūros taršos problemas.

Pažintis su šikšnosparniais. Praėjusią vasarą kartu su Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija suorganizavo renginį vilniečiams „Šikšnosparnių naktis“. Šįkart šikšnosparnių ieškojome ir apie juos šnekučiavomės Verkių parke ir jo prieigose, tačiau šikšnosparnių mėgiamų vietų galima rasti ir toliau nuo miestų. Jei esate su šikšnosparniais norėtumėte susipažinti kažkiek artimiau, mes tokią pažintį galime jums suorganizuoti.

NPP plano rengimas. Aktyviai dalyvavome 2021 -2030 m. Nacionalinės Pažangos Plano (NPP) rengime. Drauge su Aplinkosaugos koalicija teikėme pastabas, pasiūlymus, dalyvavome svarstymuose, analizavome NPP suderinamumą su ES Žaliojo kurso strateginiais dokumentais ir Ateities ekonomikos DNR planu. Į daugelį pastabų dėl NPP atsižvelgta.

Mentorystė. Mūsų atstovė Audronė Alijošiutė-Paulauskienė dalyvavo „ClimateLaunchpad Lithuania“ žiuri ir padėjo išrinkti tvariausias, klimatui draugiškiausias verslo idėjas.

Naujos partnerystės. Drauge su Armėnijos NVO „Innovative Solutions for Sustainable DEvelopment of Communities“ („Inovatyvūs sprendimai darniai visuomenei“) vystėme projektą aplinkosauginės demokratijos ir aplinkosauginio sąmoningumo didinimo tema.

KITOS INICIATYVOS

PUNIOS ŠILO JUDĖJIMAS

WWW.PUNIOSSILAS.LT

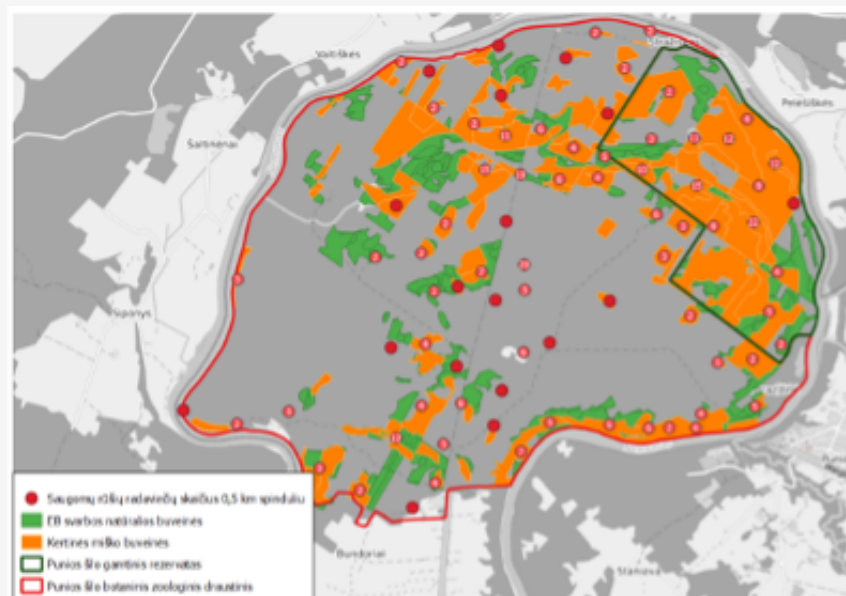
Drauge su teatro režisieriumi Gintaru Varnu ir daugybe visuomenės atstovų bei gamtininkų nuo 2019 m. stojome ginti Punios šilo ir darbus tęsėme 2020 m.

Kodėl to reikėjo?

Nes Punios šilą išgelbėti gali tik rezervatas, o jo plėtra buvo sustabdyta.

Šiuo metu tik nedidelė Punios šilo rezervato dalis (456,94 ha) turi rezervato statusą. Kita dalis (2249,39 ha) yra botaninis-zoologinis draustinis. Deja, draustinio statusas nėra pakankamas seno miško apsaugai, nes leidžia įvairaus pobūdžio kirtimus, kurie skurdina mišką, trikdo jo ekologinį balansą, užkerta kelią sengirės rūšių plitimui ar atsikūrimui.

Draustinyje taip pat leidžiama ir vykdoma intensyvi medžioklė, kuri trikdo natūralų ekologinį rūšių balansą ir natūralius gamtos procesus. Esamas rezervatas užima nedidelę teritoriją ir yra per mažas norint išlaikyti pilnavertę sengirę. Rezervato statusas taip pat užtikrintų ilgalaikę šio miško masyvo apsaugą, nes statuso naujas ministras negali taip lengvai pakeisti.

Suprasdama Punios šilo svarbą ir matydama gamtinių vertybių nykimą, 2017 m. lapkritį Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba pradėjo Punios šilo rezervato plėtros procesą. Buvo pasamdyta įmonė, kuri parengė planavimo dokumentą, buvo atliktas derinimas su visuomene.

2019 m. liepos 12 d., tą pačią dieną, kai priesaiką šaliai davė naujai išrinktas prezidentas Gitanas Nausėda, aplinkos ministras K. Mažeika Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai pavedė stabdyti beveik prieš dvejus metus pradėtą Punios šilo rezervato plėtros procesą. Buvome pasipiktinę tokiu nepagrįstu, nemotyvuotu ministro pavedimu, keliančiu grėsmę vertingiausiai Lietuvos sengirei, ir ėmėmės aktyvių veiksmų tai sustabdyti.

Ką darėme?

Telkėme visuomenę, kuriai rūpi Lietuvos miškų išsaugojimas:

- Parengėme atvirą laišką Prezidentui, kurį pasirašė 100 žymiausių kultūros ir meno atstovų, visuomenininkų, juos informavome apie procesą.
- Parengėme atvirą laišką, kurį pasirašė žymiausi Lietuvos mokslininkai, gamtininkai ir juos informavome apie procesą.
- Parengėme atvirą laišką, prašantį stabdyti kirtimus, kurį pasirašyti galėjo visi norintys.
- Pritaukėme dviejų buvusių Prezidentų paramą – Valdo Adamkaus ir Vytauto Landsbergio.
- Organizavome viešus renginius – debatus, ekskursijas, pasisakymus.
- Užtikrinome nuolatinį žiniasklaidos dėmesį leisdami pranešimus žiniasklaidai (20), suorganizavę spaudos konferenciją, rengdami straipsnius (3) ir nuolat komunikuodami socialinėse emdijose.
- Paskelbėme paramos rinkimo akciją teismo išlaidoms padengti.
- Kūrėme įvairius video apie Punios šilą, vysktantį procesą.
- Skaitėme pranešimus Prezidentūroje, Seime ir apie problemą nuolat informavome politikus.
- Su kitais miškų ginančiais judėjimais organizavome bendrus protestus, rengėmės didžiuliam protestui „Maršas už gamtą“, kuris dėl COVID-19 neįvyko.

Ėmėmės teisinių priemonių:

- Inicijavome peticiją, kurią pasirašė beveik 15 000 žmonių. Ją įteikėme Peticijų komisijai.
- Rengėme daugybę raštų įvairioms institucijoms tiek dėl rezervato plėtros stabdymo, tiek dėl kirtimų, tiek dėl Europos svarbos buveinių nykimo Punios šile.
- Gindami viešąjį interesą kreipėmės į teismą, dalyvavome dviejuose posėdžiuose.

**ESAME BE GALO DĒKINGI,
KAD SULAUKĖME DIDELIO
VISUOMENĖ PALAIKYMŲ –
TIEK MORALINIO, TIEK
FINANSINIO. SURINKOME
7068 EUR PER VISĄ
PARAMOS RINKIMO
KAMPANIJĄ. TAI – DIDESNĖ
SUMA, NEI MUMS REIKĖJO
(ŽR. FINANSINĘ ATASKAITĄ).
LIKUTIS KOL KAS DAR
LAIKOMAS REZERVE IKI TOL,
KOL BUS PILNAI BAIGTAS
REZERVATO PLĖTROS
PROCESAS.**

Jei 2019 metų pabaigoje Punios šilo likimas buvo neaiškus, tai praėjus dar metams situacija pamažu aiškėja. Didžiausias mūsų pasiekimas 2020 m. buvo sutelkta didžiulė visuomenės parama ir laimėtas teisminis ginčas. Reikia pasidžiaugti, kad teismas pripažino, kad rezervato plėtros proceso sustabymas buvo nemotyvuotas ir neteisėtas. Šio sprendimo niekas neapskundė ir jis įsigalėjo balandžio pradžioje. Sutelktas didelis dėmesys Punios šilo problemai davė ir politinių rezultatų. Net kelios politinės partijos į savo rinkiminę programą įtraukė Punios šilo rezervato plėtrimo ar miškų apsaugos klausimus. Rezervato plėtrai aplaikymą išreiškė Prezidentas G.Nausėda, naujai išrinkta Vyriausybė ir naujasis Aplinkos ministras S.Gentvilas. Pastarasis politikas rezervato plėtrą įvardino kaip vieną pirmųjų savo darbų ir atnaujino šį plėtros procesą.

Nepaisant to, naujas rezervato plėtros procesas dar tik prasidėjo ir dar nėra aiškūs visi siūlomi sprendiniai. Didžiausią nerimą mums kelia šie aspektai: kaip bus tvarkomasi šile esančiuose taip vadinamuose genetiniuose medynuose. Šiuose beveik 300 ha plotą užimančiuose kvartaluose yra tveriamos gyvūnus sulaikančios tvoros, pjaunami medžiai kankorėžių surinkimui ir šalinami „neperspektyvūs“ medžiai tam, kad medžių rikiuotės būtų tolygios ir įvairiamžės. Tai – savotiška medžių koncentracijos stovykla, kuri, mūsų nuomone, yra atgyvenusi ir Punios šilo ekosistemai nieko gero neduoda.

Puiku, jog visuomenė galės lankytis didžiojoje Punios šilo teritorijoje, tačiau kyla klausimas, kaip bus užtikrintas lankytojų srautų valdymas, kad gyvūnai nebūtų trikdomi jiems jautriausiais periodais. Perintiems ir vaikus auginantiems paukščiams ar vestuvės šokantiems žvėrims jų ramybę trikdanči žmogaus veikla gali būti pražūtinga.

Taigi, mes rezervato steigimo procesą toliau akylai seksime ir dėsime visas pastangas, kad vertingiausia Lietuvos sengirė būtų išsaugota ateities kartoms. Palaikykite mus ir toliau. Tik šio palaikymo dėka, mes jau esame žengę didelį žingsnį pirmyn.

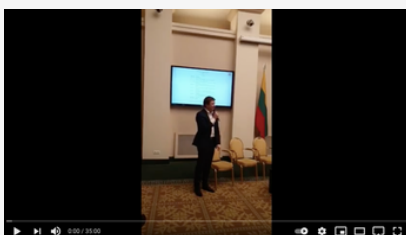
Taip pat reikia pasidžiaugti, kad Punios šilo istorija tapo visuomenei plačiai žinoma ir prisidėjo prie aktyvių diskusijų apie miškų valdymą, politiką ir miškų ateitį. Mes šiose diskusijose taip pat aktyviai dalyvaujame, esame įtraukti rengiant nacionalinį susitarimą dėl miškų.

Kviečiame pasižiūrėti:

*Žymanto Morkvėno kalbą
apie aplinkosaugos
skaudulius Seime*

*Žymanto Morkvėno kalbą
apie besikeičiantį
visuomenės požiūrį į mišką
Prezidentūroje*

*Žymanto Morkvėno kalbą
apie ideologines
gamtosaugos kryžkelės
Santaros-Šviesos suvažavime*

GAMTOSAUGOS ADVOKACIJA

2020 metais buvome pakankamai aktyvūs įgyvendindami kitas advokacijos iniciatyvas.

- Teikėme savo pastabas Aplinkos ministerijai dėl Medžioklės taisyklių pakeitimo.

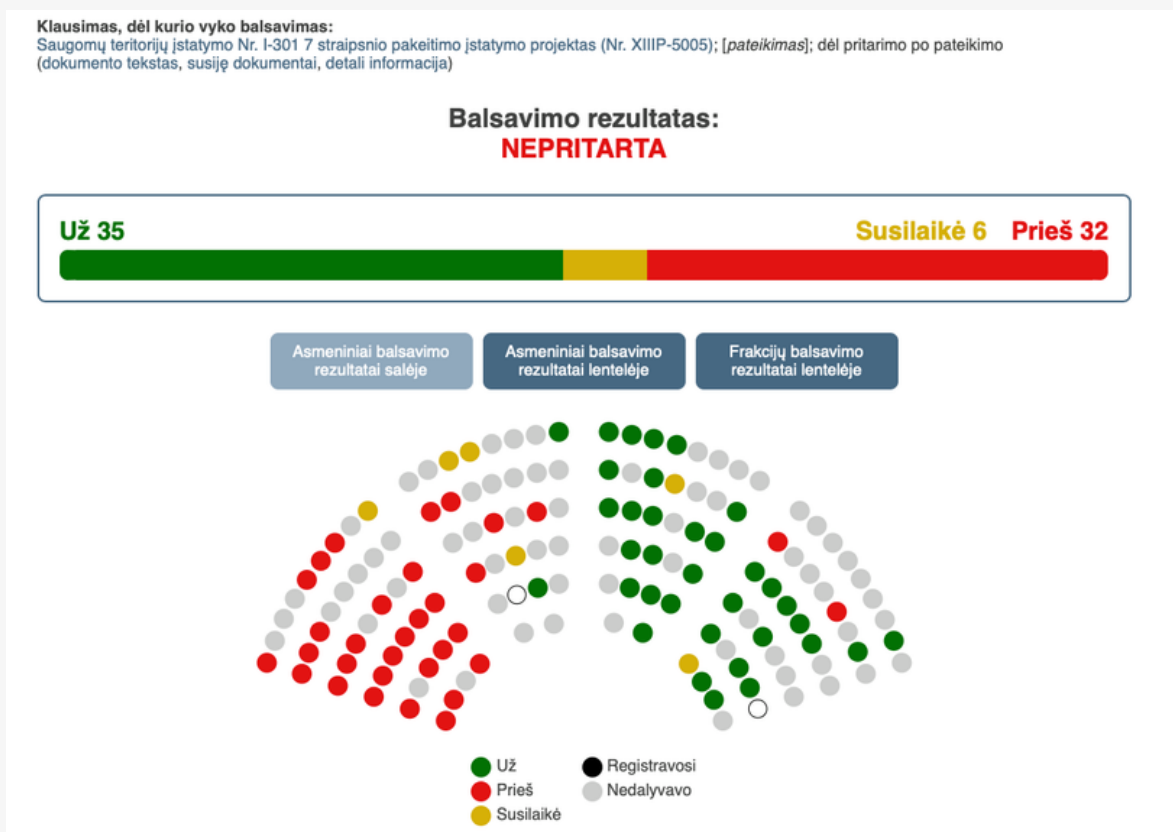
Nepritarėme dėl:

- medžioklinių prožektorių naudojimo;
- viliojimo naudojant iki 100 kg masalo;
- žuvlesių paukščių reguliavimo (medžiojimo);
- medžioklės tamsiu paros metu su šunimis medžiodant invazinius gyvūnus;
- barsukų medžioklės sezono prailginimo;
- barsukų medžioklės su šunimis jų žiemos miego laikotarpiu;
- bebrų medžiojimo termino pratęsimo;
- kai kurių ančių ir žąsų medžiojimo;
- žvėrių viliojimo greta saugomų teritorijų, miškų.

Rezultatas: daliai siūlymų buvo nepritarta. [Plačiau.](#)

- Stojome ginti Žuvinto biosferos rezervato gamtos Drauge su kitomis organizacijomis oficialiais raštais ir vieša komunikacija pasisakėme prieš Vyriausybės patvirtintus naujus Žuvinto biosferos rezervato nuostatus, kuriais seniausioje šalies saugomoje teritorijoje įteisinamas neatsakingas ir moksliniais pagrindais nepagrįstas gamtos turtų naudojimas. Šie nuostatai patvirtino privilegiją į mažai kontroliuojamą žvejybą ir uogavimą dar negirdėtam skaičiui – beveik tūkstančiui gyventojų.

Rezultatas: naujai išrinkta Vyriausybė pakeitė šiuos nuostatus. [Plačiau.](#)

- Nepritarėme Vilkų sumedžiojimo kvotos didinimui

Pasisakėme už tai, kad reiktų iš esmės peržiūrėti viko populiacijos reguliavimą taikant platesnį ekosisteminį požiūrį. Tikėtina, jog jo nauda ekosistemai yra gerokai didesnė nei išmokamos kompensacijos už padarytą žalą ūkininkams. Ūkininkų ir vilko konfliktą siūlėme spręsti: a) sąžiningai kompensuojant padarytą žalą, b) eliminuoti tik tuos individus, kurie nuolat daro žalą ir tą darbą patikėti profesionalams, o ne visai medžioklių bendruomenei, c) skatinti prevencinių priemonių taikymą (pvz., nekompensuoti padarytos žalos, jei ūkininkas nesiėmė jokių prevencinių priemonių).

Rezultatas: palikta galioti padidinta kvota. **Plačiau.**

- Kreipėmės į aplinkos ministeriją ir AB „Orlen Lietuva“ dėl nepasirengimo spręsti naftos išsiliejimo ir jos poveikio gamtai problemos.

„Orlen Lietuva“ priklausančiame Būtingės terminale iš pakrovimo plūduru išsiliejus naftos produktų žaliavai, kreipėmės į politikus ir pačią įmonę. Tai – jau ne pirmą nelaimę Būtingėje ir, juolab, Baltijos jūroje. Galima pasidžiaugti, kad šiuo konkrečiu atveju išsiliejimas nebuvo didelis, pakrantės zona ir naftos terminalas buvo nuolat stebimi užtikrinant jūrų eismo ir aplinkos apsaugą. AB „Orlen Lietuva“ teigimu, situacija buvo visiškai suvaldyta. Visgi, iki šiol neturime duomenų apie nuo naftos nuketėjusius paukščius, kurie tokių nelaimių atveju nukenčia labiausiai. Raštu raginame bendrovę ir politikus geriau pasirengti panašioms galimoms nelaimėms ateityje, užtikrinti kompensacines priemones ir kt.

Rezultatas: inicijuotas dialogas tarp ministerijos, gamtininkų ir „Orlen Lietuva“, gautas pažadas peržiūrėti tokių nelaimių likvidavimo tvarką. **Plačiau.**

TRAKŲ RAJONE – DIRBTINĖ SALA ŽUVĖDROMS

Drauge su „Colgate“ vykdėme akciją, kurios rezultatas – Trakuose esančiame Totoriškių ežere įrengta dirbtinė salaupinėms žuvėdroms. Žuvėdros pastaruoju metu vis sunkiau randa tinkamų vietų perėti ir dėl to nyksta, todėl tikimės, kad ši sala taps naujais namais šiems retiems paukščiams.

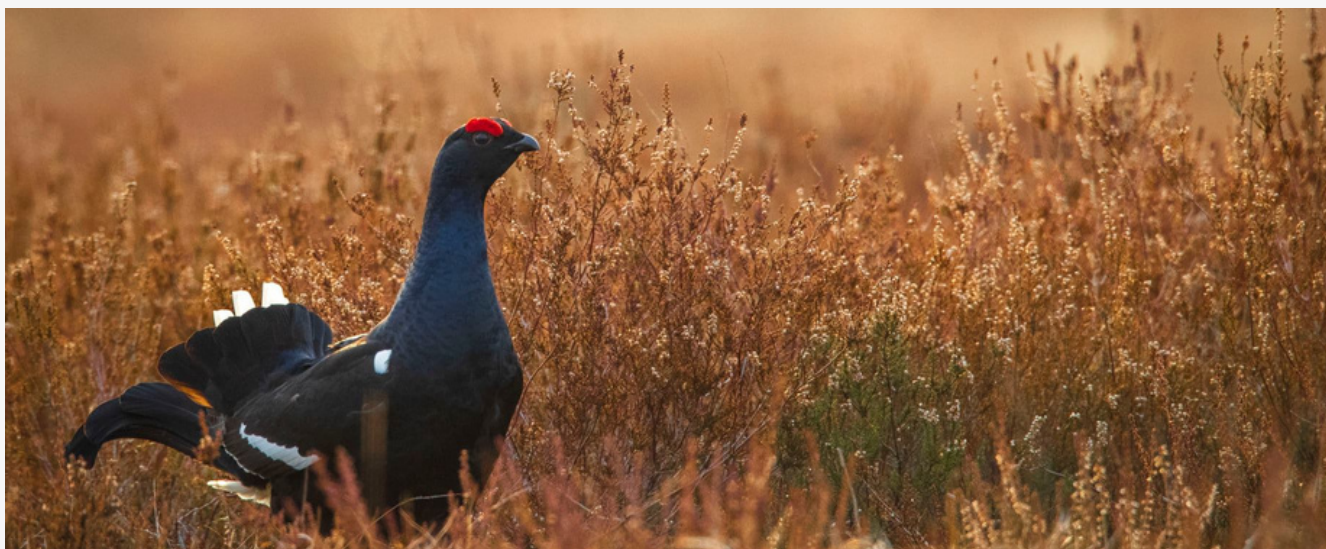
Upinės žuvėdros peri upėse ar ežeruose susidarančiose salose, tačiau šių buveinių labai trūksta – neprižiūrimos jos užželia krūmais. Tokiose buveinėse taip pat yra didelė lizdų paskandinimo rizika dėl valdens dinamikos. Dirbtinės salos – viena iš priemonių sukurti naujus namus šiems paukščiams. Ji pradėta vis plačiau taikyti įvairiose šalyse. Nemažą žalą perinčioms žuvėdroms daro ir neatsakingas žmonių elgesys. Lankydami prie upių žmonės kartais net to nežinodami išbaido perinčius paukščius, o be priežiūros palikti lizdai tampa lengvai prieinami plėšrūnams. Dėl to įrenginėdami dirbtinę žuvėdrų salą Trakuose, ją patraukėme toliau nuo kranto, kad žuvėdros jaustųsi saugios.

Nors dirbtines salas žuvėdroms pastaraisiais metais įrenginėja tiek gamtininkai Lietuvoje, tiek užsienyje, jų įrengimas yra subtilus procesas, reikalaujantis detalesnių tyrinėjimų. „Lietuvos ornitologų draugija ir kitos organizacijos šiuo metu išbando įvairias salų įrengimo technologijas – gamina tiek metalines, tiek medines konstrukcijas, galvoja įvairias priemones jauniklių apsaugai, testuoja įvairias plaustų įrengimo vietas. Vienais atvejais žuvėdros įsikuria, kitais – ne. Mes tikimės, kad ši mūsų sala prisidės prie dirbtinių salų technologijos ištobulinimo. Jei kitą sezoną žuvėdrų nesulauksime, bandysime plaustą perkelti į kitą vietą, galbūt – išbandyti kitą inkaravimo technologiją ar atlikti kitus patobulinimus. Bent jau antys mūsų dirbtine sala liko sužavėtos – vos įleidus salą į ežerą jos ten įsikūrė.

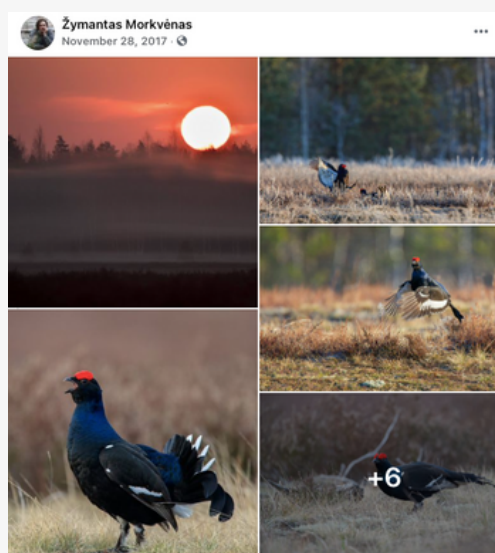
Prašome žmonių nuo dirbtinių žuvėdrų salų laikytis atokiau, ypač – šiltuoju metų laiku, kai ten turėtų įsikurti žuvėdros. Džiaugtis žuvėdromis labai kviečiame. Tai – nuostabus, grakštus paukštis. Galite pasimokyti atskirti žuvėdras nuo žymiai dažniau sutinkamų kirų. Visgi, gerbkime žuvėdrų privatumą, jų mažylių saugumą ir jas stebėkime su žiūronais nuo kranto.

Dirbtinę žuvėdrų salą įrengėme bendradarbiaudami su „Colgate“. Anksčiau visuomenė balsavo ir rinkosi vieną iš gamtosauginių iniciatyvų, kurią parems „Colgate“ – vertingų pievų atkūrimą ar paukščių apsaugai svarbią iniciatyvą. Viešame balsavime nedideliu skirtumu (51 % ir 49 %) laimėjo iniciatyva, kuria norima padėti paukščiams. Nutarėme tikslinę paramą panaudoti dirbtinės salos žuvėdroms įrengimui.

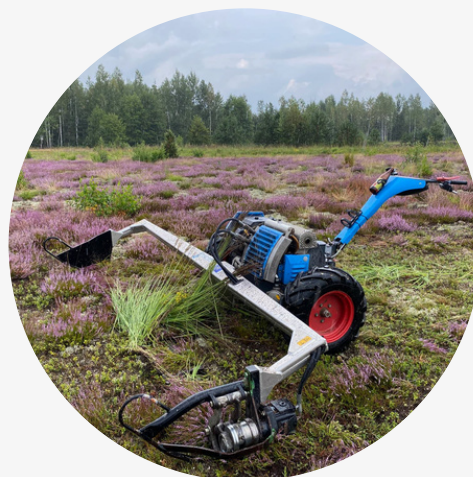
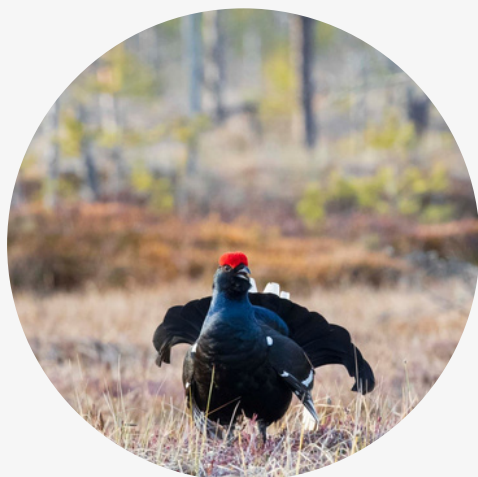
TETERVINŲ TUOKVIETĖS ATKŪRIMAS TĘSIASI

Ši vasara buvo intensyvi visokiausiais nuotykiais, kad vos spėję suktis. Visgi, norisi prisiminti ir pasidžiaugti tuo, kad tradiciškai kartu su „Dundulio“ vyrais rinkome gėles ir puoselėtą didžiausią Lietuvoje tetervinų vestuvių aikštelę. Tam kad aikštele neužaugtų ir tetervinų vestuvės klestėtų, mažiname viršių sąžalynus. Na, o iš nuskabytų viršių žiedų „Dundulio“ vyrai virė puikų viržinį alų. „Šiemet vestuvių šokių aikštelės darbus pradėdantis dangaus dundulis, o nulijęs lengvas lietus sužadino žiedą iš savo savo nektaro. Rudenį ragavome šį Dundulio griausmą. Manome, kad tai yra puikus sugyvenimo su gamta pavyzdys.

Apie tetervinų tuoktuves ir kodėl svarbu skabuti viršius

PARAMA IR SAVANORYSTĖ

PAREMK BALTIJOS APLINKOS FORUMO VEIKLĄ

Baltijos aplinkos forumas saugo gamtą su žmonėmis. Drauge tai daryti kur kas lengviau.

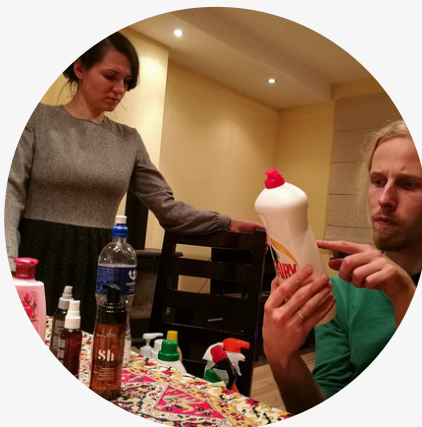
Daugelis mūsų iniciatyvų, saugančių gamtą bei skatinančių žmogaus asmeninę patirtį (įsibūvimą) joje, negalėtų gyvuoti be visuomenės paramos. Padėk mums palaikyti esamas ir įgyvendinti naujas idėjas.

Remdamas mūsų veiklą tu bent dalele prisidėsi prie šių veiklų:

- Veiklų, skatinančių žmogaus įsibūvimą (potyrių neskubant, pažįstant) gamtoje. Tokių veiklų pavyzdys – festivaliai gamtoje „Vidur girių“, „Miško burtai“, „Vidur ežerų“.
- Miškų išsaugojimo ateities kartoms.
- Padėsi saugoti globaliai nykstančią maldinę nendrinukę.
- Prisidėsi prie visuomenės informavimo apie pavojingas medžiagas kasdieniauose produktuose.
- Prisidėsi prie naujų leidinių apie gamtą gimimo.

Gali remti ir konkrečią tavo dominančią veiklą.

REMTI

Skirk 1,2 proc. paramą

2020 m. iš 1,2 proc. GPM gavome 902,55 eur. paramos. Lyginant su 2019 m., surinktos paramos suma praktiškai nepakito.

Ją skyrėme Punios šilo kampanijai bei aplinkosauginiam švietimui ir veikloms, skatinančioms vaikų potyrius gamtoje.

2021 m. tęsime aktyvią veiklą miškų išsaugojimo srityje, taip pat – aplinkosauginiame švietime. Surinktą paramą skirsime šioms veikloms stiprinti.

Savanorystė padedant saugoti gamtą

Suteikiame galimybę motyvuotiems žmonėms prisijungti ir drauge saugoti gamtą.

Jei tu degi entuziazmu ir noru, o gamtos apsauga tau – viena svarbiausių sričių, esi laukiamas pas mus.

Ypatingai daug šiemet mums padėjo savanoriai Eigirdas ir Goda. Eigirdas daug talkino su Punios šilo kampanija, o Goda – su saugomų teritorijų produkto ženklo viešinimu.

POVEIKIS APLINKAI

BEF CO₂ IR ATLIEKŲ PĖDSAKAS 2020 M.

Sugeneruotos atliekos

2020 metais apytiksliai pusę darbo laiko vyravo darbo iš namų režimas. Tai atsispindi ir biure sugeneruotų atliekų kiekyje. 2019m atliekų kiekis siekė 343kg, o 2020m tik 87kg. Tai beveik 4 kartus mažesnis atliekų kiekis, kurio reikšmingiausia priežastis - padažnėjęs darbas iš namų ir po pirmojo karantino. Stiklas ir nerūšiuotos atliekos sudarė apytiksliai po 30% bendro atliekų kiekio, o popierius 25%. Likusius 13% sudarė plastikas.

Transportas

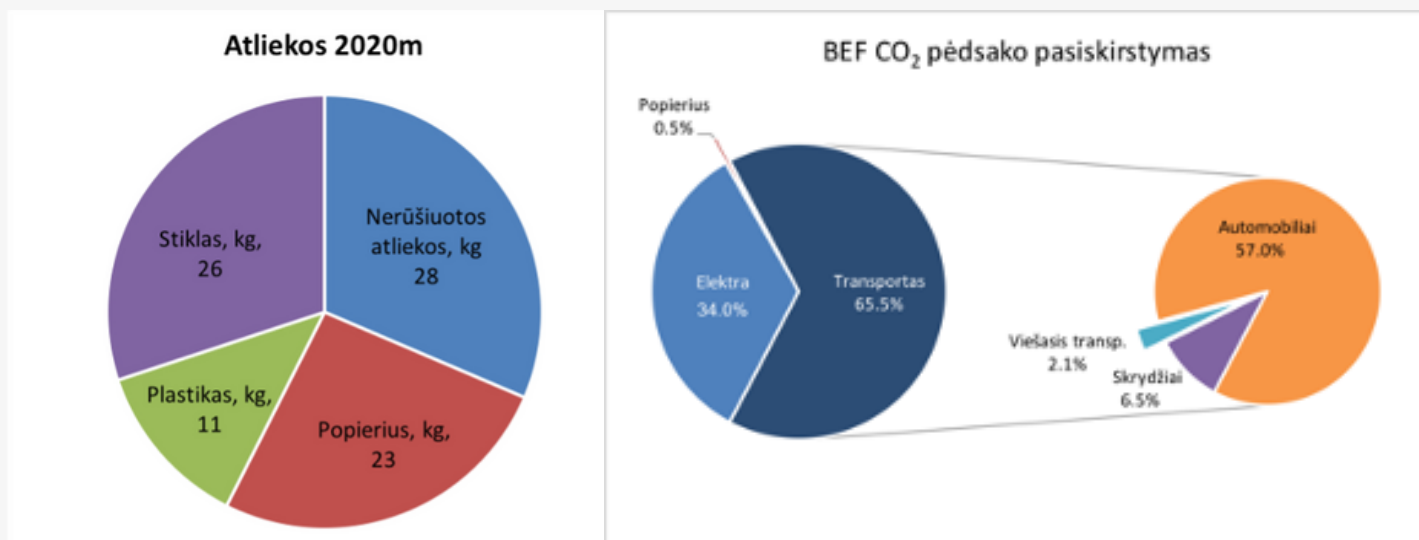
2020 metai buvo negausūs kelionėmis dėl visiems suprantamų priežasčių, bet tai turėjo savo privalumų – ženkliai, net apie 55% sumažinome CO₂ pėdsaką susijusį su transportu. Ypatingai sumažėjus skrydžių, net 88% sumažėjo ir mūsų skrydžių pėdsakas. Tiesa, kelionių automobiliais vis dar liko, bet keliavome trečdaliu mažiau. 50% mažiau keliavome ir traukiniais/ autobusais bei taxi, nes didelę dalį susitikimų rengėme nuotoliniu būdu, kas leido ženkliai sumažinti savo pėdsaką. Sumoje, savo su transportu susijusį CO₂ pėdsaką sumažinome stulbinančiais 55%.

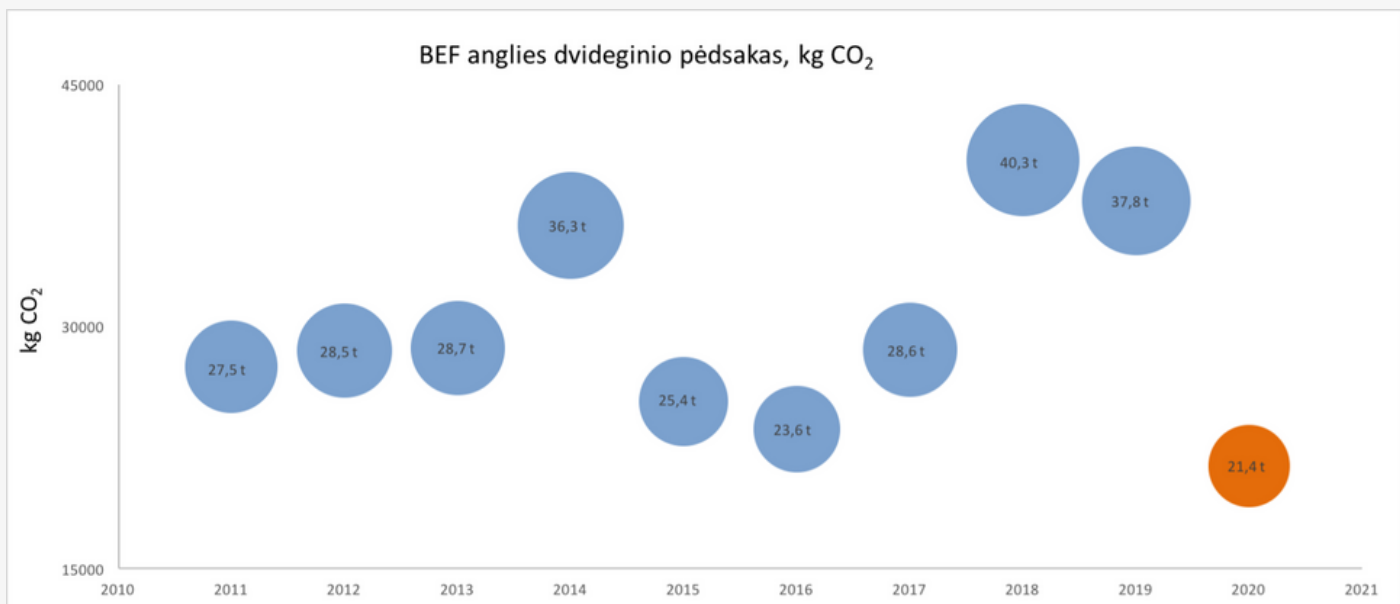
Elektra

Šiomet savo elektros sunaudojimo parodymų objektyviai įvertinti negalime dėl to, kad reikšmingą dalį darbo laiko BEF komanda dirbo iš namų, o ne biure.

Popierius

Dėl ekstremalios padėties metu dažnesnio darbo iš namų bei daugėjant galimybių dokumentus tvarkyti elektroniniu būdu mes sumažinome savo popieriaus sunaudojimą pusiau

Visumoje, mūsų anglies dvideginio pėdsakas 2020 metais buvo net 43,5% mažesnis nei ankstesnių metų. Sugeneravome 21,5 t CO₂, o tai yra net 16,5t mažiau nei pernai. Geresniam įsivaizdavimui – 2019m. sugeneruotu CO₂ dujų tūriu galėtume užpildyti savo biurą apie 70 kartų. Šiais metais – apie 40 kartų. Tai net 30 biuro tūrių mažiau, kas sudaro 9000m³ CO₂ dujų tūrio.

BEF skaičiuojame savo CO₂ pėdsaką jau 10 metų. Pažvelgus į šį laiko tarpą galime pasakyti, kad pėdsakas kinta priklausomai nuo darbuotojų skaičiaus, kuris visumoje augo (išskyrus laikiną sumažėjimą 2016m). Šiomet mūsų CO₂ pėdsakas yra žemiausias per 10 metų, ką didžia dalimi nulėmė mažesnis energijos suvartojimas biure dėl darbo iš namų bei sumažėjęs kelionių skaičius.

FINANSINĒ ATASKAITA

ĮPLAUKOS

Įstaiga 2020 metais gavo 165 060 eurų įplaukų*. Dalis gautų piniginių lėšų susiję su 2019 m. projektų vykdymo metu patirtų išlaidų kompensavimu, o kita - su 2020 m. patirtų išlaidų kompensavimu ir pajamomis, gautomis vykdant įstatuose numatytą viešuosius interesus tenkinančią/visuomenei naudingą veiklą bei parama.

*Pastaba. Įplaukos šiuo atveju apima gautas lėšas, todėl ši suma nesutampa su finansinės būklės ataskaitos ir veiklos rezultatų ataskaitos apyvarta, nes apyvarta skaičiuojama kaupiamuoju būdu.

Dalis iš LR URM Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos finansavimo gautų lėšų buvo perskirstyta tarp projekto partnerių (43,65 %). Įstaigos dalis sudarė - 56,35 %. 2020 metais įplaukų iš ES LIFE programos nebuvo, buvo tik perskirstytos lėšos projekto partneriams, kurios gautos ankstesniais metais.

2020 m. gauta paramos iš 2 proc. (1,2 proc.) nuo GPM - 903 eurai. Taip pat gauta paramos iš fizinių asmenų ir juridinio asmens - 4 206 eurai.

IŠLAIDOS

2020 m. įstaiga patyrė 764 933 eurų sąnaudų. Dalis jų buvo kompensuotos iš ankstesniais metais gautų finansavimo sumų, kita dalis bus kompensuota iš 2021 m. gautinų įplaukų (tikslinių lėšų finansavimo).

Išlaidų pasiskirstymas pagal rūšis ir šaltinius pateiktas grafikuose.

INFORMACIJA APIE PARAMĄ

Punios šilo paramos 2020 metais gauta: 1 066 eur

Kita parama: 3 140 eur

Parama iš 2proc.GPM – 903 eur

Viso gauta: 5 109 eur.

DARBUOTOJAI IR DALININKAI

Metų pradžioje įstaigoje dirbo 19 darbuotojų, keturi iš jų – nepilnu etatu, 1 darbuotoja - motinystės atostogose. Metų pabaigoje dirbo 19 darbuotojų, šeši iš jų - nepilnu etatu, 2 darbuotojos - motinystės atostogose.

2020 m. pasikeitė įstaigos dalininkų sudėtis – prisijungė dar viena dalininkė. Dalininkų įnašas sudaro 1 554 eurų. Dalininkams atitinkamai priklauso 96 %, 2%, 1% ir 1% įnašo dalies, tačiau jie visi turi po vieną balso teisę (informacija apie viešųjų įstaigų dalininkus viešai prieinama ir kaupiama VĮ Registrų centre).

KOLEKTYVO AKIMIRKOS

